

Versie: 20 augustus 2021

N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij

© Allan Kleiweg

Profiel ms Anna Jacoba / ms Krabbekreek

Veerboot:	ms Anna Jacoba / ms Krabbekreek
Scheepswerf:	Scheepswerf D. en Joh. Boot N.V., Alphen aan den Rijn
Bouwjaar:	1932
Type:	Motorboot
Bouwnummer:	-
Motor:	Uit 1932, beschikbaar gesteld door Maritiem Museum, Rotterdam
Vermogen:	210 pk ?
Tonnage:	- ton
Lengte:	9 meter
Breedte:	2,7 meter
Diepgang:	- meter
Capaciteit:	9 Passagiers
Verbouwing:	Centrale Werkplaats, Rotterdam, 1947
In dienst RTM:	1932
Uit dienst RTM:	1951 (opgelegd)
Sloop:	Verkocht voor sloop in 1960 (maar behouden !)
Behouden:	Thans eigendom van het RTM-museum Ouddorp, in beheer bij Menheerse Werf, Middelharnis
Locatie:	Menheerse Werf, Middelharnis
Streeftoestand:	1932
Verdere informatie:	- “Enige behouden varende veerboot in Nederlands bezit.” Deze bewering is wat kort door de bocht; er zijn enkele veerboten behouden gebleven en in Nederlands bezit. Zoals de: - ms Friesland (1956), Waddeneilanden- ms Koningin Emma (1933), PSD Zeelandms Stad Veere (1967), RTM ! - De ms Anna Jacoba heette per 1937 ‘ms Krabbekreek’.

Veer Anna Jacoba uit 1932 kan na uitgebreide renovatie eindelijk weer varen

Nadia Berkelder 27-02-20, 16:00

Wie het hoopje schroot een paar jaar geleden had zien liggen op het terrein van het Stoomtrammuseum in Ouddorp, had nooit geloofd dat het veerpontje de Anna Jacoba op een dag weer stralend het ruime sop zou kiezen.

De banken waar straks de passagiers op kunnen zitten krijgen een laatste likje verf. De originele deur van de roef staat uit te harden in de loods. De Anna Jacoba zelf staat pront op de bok van de werf Menheerse in Middelharnis. Strak in de lak, een gereviseerde motor aan boord en uren werk verborgen in de stalen platen die met klinknagels aan haar romp zijn vastgezet. Ze is er klaar voor.

„Ze zou kunnen varen’, zegt Sam de Haan, secretaris van stoomtrammuseum RTM in Ouddorp. „Op tweede paasdag mogen de eerste passagiers aan boord.” „Volgende week maken we de eerste proefvaart”, vertelt Coerd de Heer van de Menheerse Werf, waar het scheepje de afgelopen twee jaar met liefde is gerestaureerd. „Maar we moeten haar natuurlijk eerst nog te water laten.”

“Volgende week maken we de eerste proefvaart, maar we moeten haar natuurlijk eerst nog te water laten.” ~ Coerd de Heer

Pontje

De Anna Jacoba is het allerlaatste pontje dat is overgebleven van de RTM, de Rotterdamsche Tramweg Maatschappij, het bedrijf dat verantwoordelijk was voor de trams die in de vorige eeuw over de Zuid-Hollandse eilanden reden én voor de veerdiensten die zorgden voor de verbinding tussen de eilanden. ~Het scheepje stond jaren te verkommeren op het terrein van het RTM-museum in Ouddorp.

„Het scheepje is in 1932 gebouwd in Alphen aan den Rijn”, vertelt De Haan. „Bij de scheepswerf Boot. Wij hebben het gekregen van J. J. Boot, wiens vader nog eigenaar is geweest van de scheepswerf. Hij heeft hem na jaren weer teruggevonden. De Anna Jacoba heeft, nadat ze als pont uit de vaart ging, onder water gelegen in de oorlog, verstopt voor de Duitsers. Daarna is het schip waarschijnlijk gebruikt door vissers of de pleziervaart.”

Onderzeeër

De Anna Jacoba bleek al snel helemaal niet geschikt te zijn als veerpont. Zeker niet op het wilde water tussen de punt van Schouwen-Duiveland en Sint-Philipsland. „Ze noemden het ook wel een onderzeeboot”, zegt De Haan lachend. „Ze lag meer onder water dan erboven. De motor was een soort solex.” De passagiers moeten hebben afgezien op het open scheepje. „De schipper kreeg bij de gratie gods een afdakje.”

De RTM was berucht om zijn zuinigheid, weet De Haan. „Het was een particuliere maatschappij. Ze moesten alle tramlijnen zelf aanleggen, op van alles en nog wat werd bezuinigd." Nadat het veerbootje uit de vaart ging, heeft het nog een tijdje dienst gedaan als sleper, om andere RTM-schepen op hun plaats te leggen. Na die tijd verdwijnt het scheepje letterlijk onder de radar.

De mensen van het RTM-Museum zijn jaren bezig geweest om het schip gerestaureerd te krijgen. „Het lag bij ons in de weg. Als particulier krijg je geen subsidie voor restauratie voor zo'n scheepje. Toen hebben we Boot een ultimatum gesteld: of je haalt 'm weg, of je geeft 'm aan ons." Drie jaar geleden verhuisde de Anna Jacoba naar Middelharnis.

Klinknagel-look

En bij de Menheerse Werf kwam de Anna Jacoba onder de hoede van Jesper Kouijzer, een scheepsrestaurateur die met zijn mobiele wals voor staalplaten wel raad wist met het wrak. „Je zag de spanten zitten", vertelt hij. „Ik heb er denk ik achthonderd uur werk inzitten." De drieduizend klinknagels die in de Anna Jacoba zitten, zijn zo nodig vervangen. „Het is enorm bewerkelijk om goed te klinknagelen. Daarom hebben we voor de klinknagel-look gekozen. Ik heb ze erop gelast. Het moet natuurlijk een oud scheepje blijven."

„Ik heb de klinknagels erop gelast. Het moet natuurlijk een oud scheepje blijven.” ~ Jesper Kouijzer

De restauratie van de Anna Jacoba is één van de mooiste klussen die hij ooit heeft gedaan, vertelt Kouijzer. „Het komt bijna nooit voor dat zo'n scheepje op deze manier wordt aangepakt. Dat is eigenlijk niet te betalen." Het lukte deze keer wél door fondsen aan te spreken en subsidie aan te vragen. Al met al kostte het een ton om de Anna Jacoba weer op orde en varend te krijgen.

Alle onderdelen die niet origineel waren, zijn eraf gesloopt. Daarna is het schip gestraald, zijn de wanden gemeten en is er nieuw staal opgelast. „Eigenlijk zijn alleen de patrijspooten nog origineel", zegt De Haan. „En de houten deur die nu net geschilderd is. We moesten het met één tekening doen. Er is verder helemaal geen documentatie bewaard gebleven over het schip."

Nieuwe motor

De motor die de Anna Jacoba een nieuw leven moet geven, is een geschenk van het Maritiem Museum in Rotterdam, dat de hele oude collectie toevallig net aan het opschonen was. De motor is uit hetzelfde bouwjaar als de Anna Jacoba en paste wonderwel precies. Vrijwilligers hebben geschuurd en gelakt tot het laatst overgebleven veerpontje van de RTM er weer als nieuw uit zag.

Vanaf tweede paasdag kunnen er eindelijk weer passagiers aan boord. De Anna Jacoba vaart in de zomer vanaf de werf naar het Havenhoofd in Middelharnis, bij het Haringvliet. Gratis en voor niets. Het veer vaart iedere woensdag en zaterdag heen-en-weer, met zes vrijwillige

schippers achter het gerestaureerde stuurwiel. Volgende week gaat de nieuwe schroef eronder en dan kan de Anna Jacoba, als het goed is, weer honderd jaar mee. Het staal slijt niet, weet Kouijzer en de motor moet het met het juiste onderhoud wel even uithouden. De Haan: „We gaan er natuurlijk niet mee waterskiën.”

Laatste pontje

De Rotterdamsche Tramweg Maatschappij exploiteerde niet alleen tramlijnen, maar ook veerdiensten, bijvoorbeeld tussen Middelharnis en Hellevoetsluis, tussen Numansdorp en Willemstad. Het veer tussen Anna-Jacobapolder en Zijpe hield stand nadat alle andere veerdiensten door de aanleg van bruggen en dammen overbodig waren geworden. Het veer is vooral bekend geworden door de radioberichten als het weer eens te mistig was: ‘Het veer Anna-Jacobapolder-Zijpe vaart niet.’ In 1988 ging het definitief uit de vaart.

Coerd de Heer en Jesper Kouijzer van de Menheerse Werf,

in het interieur van de gerestaureerde Anna Jacoba, 2020 .

De Anna Jacoba is met veel liefde in oude luister hersteld, en heeft een nieuwe toekomst als varende onderdeel van het RTM-museum te Ouddorp. 2020 .

Voor de restauratie stond het bootje enige tijd 'opgebokt' bij het trammuseum.

Nu de restauratie voltooid is voltooid, kan men op speciale dagen een rondvaart maken door de haven van Middelharnis.

Bronnen:

- Drs. A. Dijkers, De R.T.M. op de Zuid-Hollandse en Zeeuwse Eilanden (Leiden, Nederland: E.J. Brill, 1971), ISBN: onbekend, 262 bladzijden. NVBS-boekenreeks deel 7 .
 - W.J.J. Boot, De tramboten van de RTM en haar dochterondernemingen (Alkmaar, Nederland: De Alk B.V., 1983), ISBN: 90-6013-914-3, 144 bladzijden.
 - Bas van der Heiden, N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij: Deel 3: Veerdiensten en havens (Klaaswaal, Nederland: Uitgeverij Deboekant, 2015), ISBN: 978-90-5534-291-4, 96 bladzijden.
 - Bas van der Heiden, De stoomtram en de veerdiensten (Deel 11) (Klaaswaal, Nederland: Uitgeverij Deboekant, maart 1994), ISBN: 90-5534-012-X, 84 bladzijden.
 - W.J.J. Boot, Zijpe – Anna Jacobapolder 1900 - 1988, Afscheid van ons scheepvaartbedrijf (Zierikzee, Nederland: N.V. Streekvervoer Zuid-West-Nederland, juli 1988), ISBN 90-9002313-5, 64 bladzijden.
- Bron artikel 'Anna Jacoba': <https://www.ad.nl/voorne-putten/veer-anna-jacoba-uit-1932-kan-na-uitgebreide-renovatie-eindelijk-weer-varen~aa9266fe/?referrer=https://www.google.com/> .
- Afbeelding 64b.1: Interieur - Fotograaf onbekend. Bron: website Algemeen Dagblad.
 - Afbeelding 64b.2: Exterieur - Fotograaf onbekend. Bron: website Algemeen Dagblad.
 - Afbeelding 64b.3: Opgebokt - Fotograaf onbekend. Coll. G. van Slooten.
 - Afbeelding 64b.4: Gerestaureerd - Fotograaf onbekend. Bron: www.scheepspost.info .